

Sygn. akt I C 819/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

przewodniczący: SSR del. Michał Jank

po rozpoznaniu w dniu 4 maja 2017 roku w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. K. i W. K.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej

z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. pozbawia wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 2 kwietnia 2013 roku, numer (...), wydanego przez pozwaną (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. przeciwko powodowi M. K. i W. K., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z dnia 29 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Co 783/13;

II. odstępuje od obciążania pozwanej kosztami zastępstwa procesowego

na rzecz powodów;

III. odstępuje od obciążania pozwanej kosztami sądowymi, od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni.

UZASADNIENIE

Powodowie M. K. i W. K. wnieśli o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego - bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 2 kwietnia 2013 roku nr (...) wydanego przeciwko nim przez (...) Bank (...) spółkę akcyjną z siedzibą w W., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z dnia 29 kwietnia 2013 roku, sygnatura akt I Co 783/13. Powodowie wnieśli także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego dla każdego z nich z osobna, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, że na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego pozwany prowadził przeciwko nim postępowanie egzekucyjne. W dniu 30 stycznia 2015 roku złożył on natomiast wniosek o umorzenie egzekucji wskazując, że sprzedał wierzytelność na rzecz innego podmiotu, wskutek czego postępowanie to zostało prawomocnie umorzone. Nabywca wierzytelności powiadomił powodów o przelewie i wezwał ich do zapłaty. Ich zdaniem zaistniały przesłanki do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w postaci przelewu wierzytelności na podmiot trzeci oraz jej przedawnienie.

(pozew, k. 2-9)

Pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwany nie kwestionował stanu faktycznego przytoczonego w pozwie. Jego zdaniem zobowiązanie powodów stwierdzone bankowym tytułem egzekucyjnym nie wygasło wskutek cesji i jako takie może być egzekwowane. Kwestia przedawnienia wierzytelności nie dotyczy zaś pozwanej, bowiem w stosunku do niej wierzytelność nie przysługuje, jak i nie była ona przedawniona w okresie, w którym pozwana była wierzycielem. Pozwany wskazał też, iż według aktualnego stanu prawnego bankowy tytuł egzekucyjny nie stanowi już tytułu egzekucyjnego i nie może zostać mu nadana klauzula wykonalności. Podniósł też, że nieuzasadnione byłoby przy tym obciążanie go kosztami postępowania skoro wskutek dozwolonej prawnie czynności nie jest wierzycielem powodów, wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego i przekazał tytuł wykonawczy nabywcy. Nie czyni on więc użytku z wydanego na jego rzecz tytułu wykonawczego i nie domaga się od powodów jakichkolwiek kwot z tytułu wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym. W konsekwencji, powództwo jest nieuzasadnione, a co najmniej przedwczesne.

(odpowiedź na pozew, k. 87-90)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 kwietnia 2013 r. pozwany (...) Bank (...) S.A. w W. (dalej jako: (...) S.A.) wystawił przeciwko powodom M. K. i W. K. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) na łączną kwotę 268.302,30 zł, który został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 793/13. Postanowienie to zostało doręczone pozwanemu w dniu 27 maja 2013 r.

/okoliczność bezsporna oraz dowód: bankowy tytuł egzekucyjny - k. 14; postanowienie z dnia 20.04.2013 r. - k. 25-26 i 28 akt I Co 783/13/

W dniu 28 maja 2013 r. pozwany (...) S.A. wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Starogardzie Gdańskim J. B. z wnioskiem o wszczęcie przeciwko powodom M. K. i W. K. postępowania egzekucyjnego skierowanego m.in. do wynagrodzenia za pracę, rachunków bankowych, ruchomości, wierzytelności, praw majątkowych oraz nieruchomości.

W dniu 16 stycznia 2015 r. pozwany dokonał cesji wierzytelności wobec powodów na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w K., a w dniu 30 stycznia 2015 r. z tej przyczyny złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego.

Postanowieniem komornika sądowego z dnia 12 marca 2015 r. umorzono postępowanie egzekucyjne, o czym powodowie zostali powiadomieni w dniu 17 marca 2015 r. Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 25 marca 2015 r.

/okoliczność bezsporna oraz dowód: wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego - k. 2 akt Km (...); zawiadomienie o wszczęciu egzekucji - k. 16-17 akt Km (...); zawiadomienie o zajęciu nieruchomości - k. 25 akt Km (...); wniosek o oszacowanie nieruchomości - k. 34 akt Km (...); protokół opisu i oszacowania - k. 72 akt Km (...); protokół z licytacji nieruchomości - k. 158 akt Km (...); wniosek o przeprowadzenie drugiej licytacji - k. 159 akt Km (...); wniosek o umorzenie egzekucji - k. 165 akt Km (...); postanowienie z 12.03.2015 - k. 170 akt Km (...)/

Pismem z 28 stycznia 2015 r. pozwany (...) S.A. powiadomił powodów M. K. i W. K., że dokonał cesji przedmiotowej wierzytelności na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w K. i w związku z tym zapłata winna nastąpić na rzecz tego podmiotu. Po prawomocnym umorzeniu postępowania egzekucyjnego pozwany nie podejmował żadnych czynności w celu wyegzekwowania wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym.

/okoliczność bezsporna oraz dowód: pismo z 28.01.2015 r. - k. 20/

Pismami z 12 lutego 2015 r. nabywca wierzytelności poinformował powodów o cesji i wezwał ich do zapłaty należnej kwoty.

/okoliczność bezsporna oraz dowód: pisma z 12.02.2105 r. - k. 21-22/

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny - strony zgodnie twierdziły, że: w dniu 2 kwietnia 2013 r. pozwany wystawił przeciwko powodowi bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), który po zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. był podstawą egzekucji wszczętej przeciwko nim, a także że postępowanie to zostało następnie prawomocnie umorzone w związku z cesją wierzytelności przez pozwanego. Powyższe okoliczności znalazły potwierdzenie w dowodach z dokumentów w postaci: bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), postanowienia Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z 29 kwietnia 2013 r. (sygn. akt I Co 793/13), wnioskach pozwanego oraz pismach i orzeczeniach komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Starogardzie Gdańskim J. B. (sygn. akt Km (...)), a także skierowanych do powodów pismach cedenta i cesjonariusza. Wiarygodność i rzetelność tych dokumentów była niekwestionowana, zaś Sąd mając na względzie ich treść oraz twierdzenia stron uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne (art 1481 k.p.c.).

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powodowie wystąpili z powództwem opozycyjnym przewidzianym w art. 840 § 1 k.p.c. Celem takiego pozwu jest pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenie w przypadku ziszczenia się podstaw wskazanych w pkt 1-3 tego przepisu.

W niniejszej sprawie powodowie podnosili, że wierzytelność stwierdzona bankowym tytułem egzekucyjnym nr (...) wygasła wskutek jej cesji na rzecz podmiotu trzeciego oraz przedawnienia. Żądanie to należało zatem rozpatrywać z perspektywy art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym "dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie."

W pierwszej kolejności należy wskazać, że bezspornym było, że pozwany sprzedał wierzytelność stwierdzoną spornym bankowym tytułem egzekucyjnym. Zbycie wierzytelności objętej tytułem wykonawczym jest natomiast równoznaczne z wygaśnięciem zobowiązania w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. W rezultacie, cesja wierzytelności z pozwanego na rzecz podmiotu trzeciego spowodowała, że pozwany przestał być wierzycielem powodów. Mimo tego w obrocie prawnym pozostał tytuł wykonawczy, który stwierdzał, że to pozwanemu przysługuje przymiot wierzyciela. Z tej przyczyny, jak również z uwagi na wynikający z art. 804 k.p.c. zakaz badania przez organ egzekucyjny zasadności obowiązku objętego tym tytułem, sporny tytuł może stanowić potencjalne zagrożenie prowadzenia przez pozwanego egzekucji przeciwko dłużnikom (tak też m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt IV CSK 133/14, Legalis oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku z dnia 24 lipca 2013 r., sygn. akt V ACa 389/13, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). Wygaśnięcie wierzytelności będące skutkiem jej cesji uzasadniało zatem pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Należy przy tym wyjaśnić, że powodowie trafnie podnoszą, że stroną pozwaną w niniejszym procesie powinien być pozwany. Przyjmuje się bowiem, że legitymację procesową bierną w procesie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności ma wierzyciel określony w bankowym tytule egzekucyjnym niezależnie od tego, czy wierzytelność objęta tym tytułem w rzeczywistości mu przysługuje czy też przeszła na inny podmiot. W rezultacie, pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności odnosi skutek tylko wobec pozwanego, a nie w stosunku do nabywcy wierzytelności, który może dochodzić roszczeń wynikających z nabytej wierzytelności na zasadach ogólnych. Błędne jest więc stanowisko, że rozpatrywane powództwo jest przedwczesne.

Bez znaczenia pozostaje również zarzut pozwanego, że po zawarciu umowy przelewu wydał on nabywcy sporny tytuł. Podstawą powództwa opozycyjnego nie jest bowiem fizyczne posiadanie dokumentu tytułu wykonawczego, ale jego

istnienie w obrocie stwarzającym dla dłużnika potencjalne zagrożenie prowadzenia przeciwko niemu egzekucji na podstawie tego właśnie tytułu. Na marginesie należy dodać, że poza twierdzeniami pozwanego brak jest jakiegokolwiek dowodu, z którego wynikałoby, że bankowy tytuł egzekucyjny rzeczywiście został fizycznie wydany cesjonariuszowi.

Przeszkodą do uwzględnienia powództwa nie był również fakt, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko powodowi zostało prawomocnie umorzone na wniosek pozwanego. Powództwo opozycyjne może być bowiem wytoczone niezależnie od tego, czy przeciwko dłużnikowi została wszczęta egzekucja. Istotne jest jedynie by zobowiązanie objęte tytułem wykonawczym było wymagalne. Skoro więc w obrocie pozostał tytuł wykonawczy, który wbrew rzeczywistości stanowi prawnemu stwierdza, że wierzycielem nadal jest pozwany, i który to tytuł teoretycznie może być podstawą wszczęcia egzekucji, to powodowie zasadnie domagają pozbawienia go wykonalności. Nie można też podzielić zarzutu pozwanego, że po dniu 27 listopada 2015 r. na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1854) bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowuje moc tytułu wykonawczego także pod dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (27 listopada 2015 r.). W rezultacie, skoro bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 29 kwietnia 2013 r., a więc przed wejściem w życie ww. ustawy, to zachował on moc tytułu wykonawczego.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie również z powodu przedawnienia wierzytelności stwierdzonej spornym tytułem. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r. umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela - banku prowadzącego egzekucję na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności - niweczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowane złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt III CZP 103/14, Legalis). Należy zatem wskazać, że pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) w dniu 2 kwietnia 2013 r., po czym w dniu 3 kwietnia 2013 r. wystąpił z wnioskiem o zaopatrzenie go w klauzulę wykonalności. W świetle art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 124 k.c. skutkowało to przerwaniem biegu przedawnienia i rozpoczęciem jego biegu na nowo po zakończeniu postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w Starogardzie Gdańskim, a więc w dniu 29 kwietnia 2013 r. W rezultacie, trzyletni termin przedawnienia wierzytelności banku (jako związanej z działalnością gospodarczą tego podmiotu - art. 118 k.c.) upłynął z dniem 30 kwietnia 2016 r. Przerwanie biegu tego terminu nie spowodowało natomiast złożenie przez pozwanego wniosku o wszczęcie egzekucji mające miejsce w dniu 28 maja 2013 r., ponieważ w świetle uchwały Sądu Najwyższego umorzenie egzekucji na wniosek pozwanego niweczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowane złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji. W rezultacie, wierzytelność objęta spornym tytułem wykonawczym uległa przedawnieniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd, mimo uwzględnienia powództwa, odstąpił od obciążania pozwanego kosztami procesu. Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Należy wyjaśnić, że stosując ww. przepis sąd jest władny wziąć pod uwagę wszelkie związane ze sprawą okoliczności, zarówno zaistniałe w procesie, jak i poza nim.

Przenosząc te uwagi na płaszczyznę niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należy podkreślić, że pozwany w dacie wytoczenia powództwa nie czynił już żadnego użytku z tytułu wykonawczego. W dniu 16 stycznia 2015 r. zbył bowiem wierzytelność na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w K., o czym cedent i cesjonariusz powiadomili powodów pismami z dnia 28 stycznia 2015 r. i 12 lutego 2015 r. W dniu 30 stycznia 2015 r. pozwany wniósł natomiast o umorzenie postępowania egzekucyjnego wskazując, że zbył wierzytelność. W konsekwencji, komornik sądowy umorzył to postępowanie prawomocnym postanowieniem z dnia 12 marca 2015 r., o czym powodowie zostali powiadomieni w dniu 17 marca 2015 r. Powództwo w niniejszej sprawie zostało natomiast wytoczone w dniu 25 października 2015 r. (k. 55), a więc po 7 miesiącach od prawomocnego zakończenia postępowania egzekucyjnego kiedy pozwany nie podejmował w stosunku do powodów żadnych czynności zmierzających do wyegzekwowania wierzytelności. O ile więc z przyczyn wskazanych

wyżej konieczne było uwzględnienie żądania pozwu, skoro takowe zostało złożone i pozbawienie wykonalności funkcjonującego w obrocie tytułu wykonawczego, to jednak z drugiej strony nie było to bezwzględnie konieczne dla ochrony powodów przed żądaniem pozwanego, skoro postępowanie egzekucyjne zostało prawomocnie zakończone, a (...) S.A. nie dochodził od powodów zapłaty.

Po drugie, co do kwestii przedawnienia wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym nr (...) należy wskazać, że nastąpiło ono w związku z umorzeniem postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela niweczącym skutki przerwy biegu przedawnienia. Przedawnienie to nie było więc spowodowane niezaskługującymi na ochronę zaniedbaniami pozwanego bądź opieszałym dochodzeniem przez niego swojego roszczenia. Pozwany z wnioskiem o wszczęcie przeciwko powodom postępowania egzekucyjnego wystąpił już następnego dnia po otrzymaniu postanowienia Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim, którym zaopatrzone bankowy tytuł egzekucyjny w klauzulę wykonalności. Z analizy akt komorniczych o sygn. Km (...) wynika ponadto, że wnosił on o skierowanie egzekucji do licznych składników majątku powodów (m.in. do wynagrodzenia za pracę, rachunków bankowych, ruchomości, wierzytelności, praw majątkowych oraz nieruchomości), zlecił komornikowi poszukiwanie majątku dłużników, w toku egzekucji kilkakrotnie zwracał się do komornika z zapytaniami na jakim etapie jest to postępowanie oraz aktywnie uczestniczył w egzekucji z nieruchomości dłużników składając wniosek o opis i oszacowanie nieruchomości oraz o przeprowadzenie drugiej licytacji. Pozwany podejmował więc prawidłowe czynności zmierzające do uzyskania zaspokojenia, a przedawnienie roszczenia nie było skutkiem jego nieuzasadnionej bierności, lecz konsekwencją prawidłowego zachowaniem polegającego na złożeniu wniosku o umorzenie egzekucji wskutek cesji wierzytelności.

Na marginesie należy natomiast wyjaśnić, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do zastosowania art. 101 k.p.c., zgodnie z którym zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu. W sprawach o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wskazuje się, że zastosowanie art. 101 k.p.c. może mieć miejsce m.in. gdy wierzyciel po otrzymaniu odpisu pozwu wniesie o umorzenie postępowania egzekucyjnego albo wyda dłużnikowi tytułu wykonawczy oraz uzna powództwo przy pierwszej czynności procesowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt IV CZ 121/12, Legalis). W ocenie Sądu pozwany w niniejszej sprawie nie dał co prawda podstaw do wytoczenia powództwa skoro wniesienie pozwu przez powodów nastąpiło po 7 miesiącach od prawomocnego umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu cesji wierzytelności, ale jednocześnie nie została spełniona druga przesłanka niezbędna do zastosowania art. 101 k.p.c. - pozwany w odpowiedzi na pozew nie uznał roszczenia powodów, lecz wdał się w spór wnosząc o oddalenie powództwa.

Z tych samych przyczyn jak wyżej Sąd w punkcie III wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1025 z późn. zm.), odstąpił od obciążania pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi - opłatą od pozwu, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni.